

ANNE TYLER

KOLME KESÄKUUN PÄIVÄÄ

SUOMENTANUT MARKKU PÄKKILÄ

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Englanninkielinen alkuteos: *Three Days in June*

Copyright © 2025 by Anne Tyler

All rights reserved. Published in the United States by Alfred A. Knopf, a division of Penguin Random House LLC, New York.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty

ISBN 978-951-1-50299-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

1

Kauneuspäivä

OLETKO TULLUT AJATELLEEKSI, ettei kukaan enää naputa rannekellonsa lasia?

Tarkoiton tavallista rannekelloa. Muistatko miten niitä naputeltiin ennen vanhaan?

Niin kuin esimerkiksi minun isäni. Isällä oli vanha Timex, jonka kellotaulu oli viidenkymmenen sentin kolikon kokoinen. Jos äitiä piti odottaa, isä katseli kelloa otsa rypyssä ja naputteli sitä. Kaiketi se tarkoitti: ”Onko tämä tosiaan oikeassa? Voiko kello olla jo näin paljon?” Pikkutyttyönä luulin tosin, että isä yritti saada ajan kulumaan nopeammin – jotta äiti tulisi heti paikalla takki päällä niin kuin nopeutetussa elokuvassa.

Mietin tätä jokin aika sitten siksi, että entisen työpaikkani rehtori Marilee Burton kutsui minut yhtenä perjantaiamuna kansliaansa, kun satuin kulkemaan hänen ovensa ohitse. ”Tulisitko sisään niin jutellaan vähän?” hän sanoi. Se ei ollut ollenkaan tavallista. (Välimme olivat lähinnä muodolliset.) Hän viittasi minua istuutumaan pöytänsä edessä olevaan pinnatuoliin, mutta jäin ovelle ja katselin häntä pää kallellaan.

”Ajattelin, että minun pitää kertoa yksi asia”, hän sanoi. ”En tule maanantaina töihin. Minulle tehdään kardioversio.”

”Tehdään mikä?” minä kysyin.

”Sydämen rytminsiirto. Se lyö väärässä tahdissa.”

”Ai”, minä sanoin. En edes yrittänyt esittää yllättynyttä. Marilee oli sitä naisellista naistyyppiä, joka käyttää aina korkokenkiä, joten sydänvaivat olivat vain ajan kysymys. ”Sepä ikävä uutinen”, sanoin.

”Minulle annetaan sähköisku, joka pysäyttää sydämen ja käynnistää sen uudestaan.”

”Ohhoh”, minä sanoin. ”Ihan kuin naputtaisi kelloa.”

”Mitä?”

”Onko se vaarallista?” kysyin.

”Ei toki”, hän sanoi. ”Itse asiassa minulle on tehty sama operaatio ennenkin. Mutta silloin oli kevätloma, enkä pitänyt tarpeellisena kertoa siitä.”

”Selvä”, minä sanoin. ”Kuinka pitkään olet poissa töistä?”

”Palaan jo tiistaina entistä ehompana. Eli sinun ei tarvitse tehdä mitään normaalista poikkeavaa. *Toisaalta*”, hän sanoi ja kohottautui pystympään pöytänsä takana. Hän karautti kurkkuun ja suoristi touhukkaasti pöydältä poimimaansa paperipinoa, joka ei suoristamista kaivannut. ”Toisaalta tämä liittyy siihen, mikä minun on ollut tarkoitus ottaa puheeksi muutenkin.”

Ryhdistäydyin hieman itsekin. Panen aina merkille äänensävyt ja niiden muutokset.

”Minä täytän pian kuusikymmentäkuusi”, Marilee sanoi. ”Ja Ralph täytti vastikään kuusikymmentäkahdeksan. Ralphin mielestä meidän pitäisi matkustella enemmän ja lapsenlapsiakin voisi nähdä useammin.”

”Vai niin.”

”Toisin sanoen olen ajatellut irtisanoutua ennen seuraavaa lukuvuotta.”

Lukuvuosi alkaa syyskuussa. Silloin elettiin kesäkuun loppua.

Minä sanoin: ”Eli... tarkoittaako tämä sitä, että minusta tulee rehtori?”

Minusta se oli looginen kysymys. Jonkun piti olla rehtori. Minä olin arvoasteikossa seuraavana. Olin toiminut Marileen avustajana yksitoista vuotta. Seurasi kuitenkin pieni hiljaisuus ihan kuin olisin kiiruhtanut asioiden edelle. Sitten Marilee sanoi: ”Niin, juuri siitä minun on pitänyt jutella sinun kanssasi.”

Hän otti pöydällä olevasta pinosta päällimmäisen paperin, käänsi sen toisinpäin minua varten ja työnsi sen pöydän yli.

Menin vastahakoisesti lähemmäs. Katsoin paperia epäluuloisena. Se oli koneella kirjoitettu arkki, jonka yläkulmaan oli kiinnitetty lehtileike – siinä oli mustavalkoinen kuva vakavasta nuoresta naisesta, jolla oli sähköisen kääkkärä tumma tukka. Jutun otsikko oli: ”Nashvillalaisen kasvatustieteilijän tutkimus oppimisen eroista voitti McLellan-palkinnon.”

”Nashvillalainen?” minä ihmettelin. (Me olimme Baltimoressa.) McLellan-palkinnosta en ollut kuullutkaan.

”Kehotin johtokuntaa kiinnittämään häneen huomiota, kun aloin harkita eläkkeelle jäämistä”, Marilee sanoi. ”Hän on Dorothy Edge. Olet ehkä kuullutkin. Luin hänen kirjansa, ja se teki suuren vaikutuksen.”

”Kehotit johtokuntaa kiinnittämään häneen huomiota”, minä toistin.

”Kuule, Gail”, hän sanoi. ”Etkös sinä ole jo kuusikymmentäyksivuotias? Et sinäkään jatka töitä enää kovin kauan.”

”Vasta kuusikymmentäyksivuotias!” minä sanoin. ”Eläkeikä on vielä kaukana!”

”Ei kyse ole vain iästä”, Marilee sanoi. Hän katseli minua leuka tanassa kuin olisi tiennyt olevansa väärässä. ”Mieti nyt: tässä työssä tarvitaan ihmissuhdetaitoja. Kuten hyvin tiedät! Ja myönnät varmasti itsekin, että sosiaalinen kanssakäyminen ei ole sinun vahvinta osaamisalueitasi.”

”Mitä ihmettä?” minä kysyin. ”Mistä ihmeen kanssakäymisestä sinä puhut?”

”Totta kai sinulla on monia muita vahvuuksia”, Marilee sanoi. ”Sinä olet paljon minua järjestelmällisempi. Ja parempi puhuja julkisissa tilaisuuksissa. Mutta mieti esimerkiksi tätä tilannetta. Minä kerron sinulle sydänvaivoistani, mutta sinä sanot vain ’ohhoh’ ja alat puhua minun paikkani valtaamisesta.”

”Minä sanoin ’ai’”, muistutin hänelle. ”Ja ’sepä ikävä uutinen.” (Yksi monista vahvuuksistani on hyvä kuulomuisti, ja muistan myös omat puheeni.) ”Mitä olisi pitänyt sanoa?”

”En minä sitä tarkoita”, hän sanoi leuka jo suunnilleen kohti kattoa. ”Se on kuitenkin sanottava, että yksityisen tyttökoulun johtajalta odotetaan tahdikkuutta. Ja diplomatiata. Pitää osata olla sanomatta ääneen sellaista kuin ’voi hyvänen aika, rouva Morris, kai te ymmärrätte, ettei teidän tyttärellänne ole mahdollisuuksia päästä Princetoniin.”

”Katy Morris ei päässyt *edes* kunnolliseen ammattikouluun”, minä sanoin.

”Ei kyse olekaan siitä”, Marilee sanoi.

”Mistä sitten?” minä sanoin. ”Onko minut tuomittu jäämään apulaisrehtoriksi, koska en suostu imartelemaan joka ikistä varakasta vanhempaa?”

”Tai sitten”, Marilee sanoi, laski vihdoin leukaansa ja katsoi minua silmiin pöytänsä ylitse. ”Ei kai mikään *vaadi* sinua jäämään.”

”Anteeksi kuinka?”

”Voisit harkita uutta työtä”, hän ehdotti. ”Kokeilla jotain uutta alaa. Tehdä jotakin, mistä olet aina haaveillut. Miltä kuulostaisi?”

Mietin, mistä ihmeestä hän kuvitteli minun haaveilevan. En todellakaan ole haaveilijatyyppejä.

”Dottie, tai siis tohtori Edge, on esittänyt toivomuksen, että palkkaamme samalla hänen Nashvillessä käyttämänsä assistentin”, Marilee sanoi. ”Ilmeisesti he ovat tehokas tiimi.”

Dottie.

Olin puristanut koko keskustelun ajan käsilaukkua rintaani vasten kaksin käsin. (Marilee oli kutsunut minut puheilleen heti päivän alkajaisiksi, kun olin vasta menossa työhuoneeseeni.) Tuntui kuin olisin ollut ties mikä kerjäläinen, joka anelee almuja kädet ristissä. Heilautin käsilaukun vasemmalle kyljelleni. ”Vai niin”, minä sanoin. ”Toivottavasti molemmat ovat tyytyväisiä uudessa työssään. Hyvästi, Marilee.”

”Gail?”

Pyörähdin kannoillani ja marssin ulos.

”Gail, älä ole tuollainen!”

Kävelin käytävää pitkin aulaan, ohi palkintokaapin ja etuovesta ulos kadulle.

En käynyt hakemassa työpöydältäni edes kynäsettiäni, en valokuvaa tyttärestäni valmistujaiskaavussa ja -hatussa enkä villatakkiani vaatekaapista. Ajattelin, että ne voitaisiin toimittaa minulle myöhemmin. Tai heittää pois, väliäkö hällä.

Pysäköintialueella oli vain kolme autoa – Marileen, minun ja vartijan auto. Taivas oli painostavan harmaa – sääennuste lupasi sadepäivää – ja kadun varressa kaksi kirkkaanoransseihin sadetakkeihin pukeutunutta työmiestä asetteli jalkakäytävälle varoituskartioita. Nousin Corollaani, käynnistin ja lähdin heti liikkeelle pysähtymättä avaamaan edes ikkunaa, vaikka auto oli kuuma kuin uuni. En halunnut, että kukaan näkisi minua, siinä syy. Minua hävetti ja luulin, että kaikki katsoivat.

Ihan niin kuin vika olisi minussa!

Asuin niin lähellä koulua, että menin joskus töihin kävelen, mutta sinä aamuna olin tullut autolla, koska aioin käydä töiden jälkeen pesulassa hakemassa mekon iltaa varten. Illalla pidettäisiin tyttäreni häiden harjoitukset, joiden jälkeen mentäisiin syömään. Enää en voinut edes kuvitella, että osallistuisin kumppaankaan. Sieluni silmin näin itseni istumassa puolityhjässä kirkossa, jossa muut häävieraat osoittelivat minua ja supattivat keskenään. ”Voi Gail raukkaa”, ihmiset sanoisivat. ”Oletko kuullut?”

Potkut kuusikymmentäyksivuotiaana.

Huonot ihmissuhdetaidot.

Sitä paitsi häntä ei ollut kutsuttu mukaan tyttärensä kauneuspäivään Darleenin hyvinvointi- ja hierontasalongissa. Sulhasen äiti järjesti sen yksin. (Mitä apua *Gailista* muka olisi? sulhasen äiti varmasti ajatteli. Niin kovin... kulmikas persoona, kalpeat kasvot ja piikkisuora tukka, eikä välitä ulkonäöstään tippaakaan!)

Olisivat ne voineet ainakin kysyä mielipidettäni. Olen sentään morsiamen äiti.

Viis siitä, etten ollut ikinä kuullutkaan mistään kauneuspäivästä.

En käynyt matkan varrella pesulassa. Ajoin suoraan kotiin. Py-säköin kadunvarteen, nousin kuistin portaat ja avasin oven, kävelin olohuoneeseen ja istahdin ensimmäiseen eteen osuvaan tuoliin, kadunpuoleisen ikkunan ääreen. Näkymää sumensi seitinohut valkoinen verho, eli minua ei voinut nähdä ulkoa. Kirjahyllyssä tikitti Simmons-papan pöytäkello. Sen olisi kuulunut tikittää takanreunuksella, mutta sellaista minulla ei ollut. Asuin pienessä ja vaatimattomassa kuusikymmenluvulla rakennetussa kahden makuuhuoneen talossa. Televisio oli niin vanhaa mallia, että se oli melkein puoli metriä syvä. Sohvan toisella käsinojalla oli virkattu villapeitto, koska käsinojan verhoilu oli kulunut melkein puhki. Talo oli kuitenkin minun. Olin ostanut sen isän perintörahoilla. Olisin voinut muuttaa vanhempieni kotiin, koska isän kuoltua äiti muutti kerrostaloon, mutta siinä vaiheessa avioliittoni oli jo menossa karille ja tiesin tarvitsevani kodin, josta pystyn huolehtimaan omin päin tarvitsematta pyytää apua Maxilta. En tarkoita, että Max olisi tyhjäntoimittaja tai jotain sen suuntaista, mutta kieltämättä hän viihtyi huonosti palkkatöissä. Max eli edelleen kädestä suuhun – hän oli opettaja syrjäytymisvaarassa olevien teinien koulussa Eastern Shoressa. Ja asui vuokrayksiossöissä jonkun autotallin yläkerrassa.

Kukaan ei ollut väittänyt, että minulla oli huonot ihmissuhde-aidot. Ei ainakaan päin naamaa. On totta, että sain kerran ex-anopiltani kirjan nimeltä *Käytöstapoja neuvottomille*, mutta minusta hän antoi sen... ehkä vähän niin kuin viran puolesta? Jokainen morsian tarvitsee käytöstapojen oppikirjan! Ei anoppi lahjallaan pahaa tarkoittanut.

Lähetin hänelle kiitoskirjeen osoittaakseni, ettei käytöstavoissani ollut moitteen sijaa. Max ehdotti, että kutsumme hänen vanhempansa meille syömään ja että noudatan aterialla